

NATIONAL
GEOGRAPHIC

REISGIDS

china

REISGIDS

china

 NATIONAL
GEOGRAPHIC

R E I S G I D S

china

Damian Harper
Fotografie: Alison Wright

INHOUD

BEWUST REIZEN 6

■ DE REIS INDELEN 8

■ Geschiedenis en cultuur 13

Het huidige China 14

Het landschap 20

Eten en drinken 24

De geschiedenis 26

Godsdienst en filosofie 32

Kunst en cultuur 48

Chinese keramiek 52

■ Beijing 57

Inleiding en kaart 58

Fietstocht door Beijing 68

De hutongs van Beijing 72

Chinese goden en godinnen 82

■ Noord-China 97

Inleiding en kaart 98

Kungfu 124

Het confucianisme 130

Wandeling door Qingdao 137

■ De Jangtsekiang-regio 143

Inleiding en kaart 144

Boottocht door de Drie Kloven 146

Chinese tempels 156

De Taiping-opstand 164

Fietstocht door Suzhou 170

Het Grote Kanaal 176

Wandeling langs de Bund 184

Westerse architectuur in
Shanghai 194

■ Zuid-China 197

Inleiding en kaart 198

Wandeling over Gulangyu 206

Wandeling over Shamian 216

■ Hongkong en Macao 221

Inleiding en kaart 222

Wandeling door Central 226

Wandeling door Tsim Sha

Tsui 234

Chinese astrologie 246

Wind en water 256

■ Zuidwest-China 261

Inleiding en kaart 262

Boottocht over de Li 282

■ Sichuan en het Tibetaanse Plateau 289

Inleiding en kaart 290

Het Tibetaanse boeddhisme 306

■ Binnen-Mongolië en de zijderoute 311

Inleiding en kaart 312

■ Noordoost-China 335

Inleiding en kaart 336

Tijgers in China 342

■ REISWIJZER 349

Hotels en restaurants 361

Winkelen 386

Uitgaan 387

Musea 388

Taalgids 389

REGISTER 391

FOTOVERANTWOORDING 398

BEWUST REIZEN

Verstandige reizigers gaan doelgericht op pad om alles uit hun reis te halen. Door bewust te reizen draagt u bij aan het behoud van de natuur, historie en culturele rijkdom van de plaatsen die u bezoekt. Daarmee verrijkt u ook uw eigen reiservaring.

Hoe reist u bewust?

- Bedenk dat uw aanwezigheid van invloed is op de plaatsen die u bezoekt.
- Besteed uw tijd en geld zodanig dat u iets bijdraagt aan de couleur locale (dat maakt uw verblijf ook interessanter).
- Respecteer het natuurlijke en culturele erfgoed van uw bestemming.
- Respecteer de lokale gebruiken en tradities.
- Toon de lokale bevolking uw waardering voor de interessante of unieke aspecten van hun streek, zoals het landschap, de historische dorpjes en gebouwen, de muziek of het eten.
- Trek af en toe uw portemonnee en steun kleine ondernemers die zich inspinnen om de bijzondere eigenschappen van een plaats te behouden. Zoek naar winkeltjes, restaurants, pensions en reisorganisaties die trots en hart voor hun omgeving uitstralen. Mijd bedrijven die afbreuk doen aan het karakter van een plek.
- Zorg ervoor dat u mooie herinneringen en verhalen mee naar huis neemt, in de wetenschap dat u iets hebt bijgedragen aan het voortbestaan en de ontwikkeling van uw bestemming.

Deze manier van reizen wordt geotoerisme genoemd en valt te omschrijven als 'toerisme dat het geografische karakter van een plek – omgeving, cultuur, uitstraling en erfgoed – en het welzijn van de inwoners ondersteunt of versterkt'. Meer informatie over geotoerisme is te vinden op de website www.nationalgeographic.com/travel/sustainable.

R E I S G I D S

china

OVER DE AUTEUR EN DE FOTOGRAAF

Na een studie kunstgeschiedenis en zes jaar als boekverkoper te hebben gewerkt, besloot **Damian Harper** zich volledig te wijden aan de Chinese krijgskunst aan de London School of Oriental and African Studies, de school waar hij in 1995 al een graad in moderne en klassieke Chinese Talen had behaald. De vier jaar durende studie bracht hem een jaar naar Beijing en verrijkte hem met twee Chinese dialecten en een blijvende belangstelling voor Chinese filosofie en poëzie. Nadat hij een jaar in Hongkong had gewoond, werkte Harper aan drie reisgidsen over China en de streek rond Hongkong. Hij bezoekt China nog regelmatig met zijn vrouw, zoon en dochter.

Alison Wright is een documentairefotograaf uit New York, die met haar werk het wezen van de mens tracht vast te leggen. Ze reist over de hele wereld en fotografeert culturen die in hun voortbestaan worden bedreigd. Haar foto's zijn opgenomen in de National Geographic Image-collection en zijn verschenen in een aantal boeken en andere publicaties van National Geographic. Wright ontving de Dorothea Lange Award in Documentary Photography en twee keer de Lowell Thomas Travel Journalism Award. In 2008 verscheen *Learning to Breathe: One Woman's Journey of Spirit and Survival* van haar hand

De reis indelen

U kunt China het hele jaar door bezoeken maar een reis van twee of drie weken in de lente of herfst verdient de voorkeur. Het is tegenwoordig veel gemakkelijker in China rond te reizen hoewel er weinig Engels wordt gesproken, behalve in de omgeving van toeristische bezienswaardigheden. Het land vertoont een wonderlijke vermenging van traditioneel en ultramodern: in Beijing en Shanghai hebt u de modernste vijfsterrenhotels terwijl ze elders vaak heel eenvoudig zijn.

China is qua omvang (en vorm) enigszins vergelijkbaar met de Verenigde Staten: zo'n groot land kunt u niet in één enkele reis leren kennen. De hoofdstad Beijing in het noorden vormt het perfecte startpunt van uw reis. Met zijn rijke geschiedenis en zijn dynamische, 21e-eeuwse sfeer vormt deze stad het kloppende hart van China: van hieruit kunt u vrijwel elke gewenste bestemming bereiken. Meer naar het zuiden zijn de oude ommuurde stad Xi'an en het hypermoderne Shanghai zeker een aanrader voor een eerste bezoek aan China. Maar wellicht hebt u zelf bepaalde voorkeuren en bent u bijvoorbeeld bijzonder geïnteresseerd in de architectuur, het natuurschoon of de hedendaagse kunst. Maakt u zich geen zorgen: China heeft het allemaal.

Rondreizen in China

Een rondreis door China is fantastisch maar kan vanwege de grote afstanden ook vermoeiend zijn. Per vliegtuig zijn de bestemmingen eenvoudig en snel te bereiken via binnenlandse vliegmaatschappijen als Air China (www.airchina.com.cn), China Southern (www.csair.com) en China Eastern (www.flychinaeastern.com). Betrouwbare reisbureaus voor vliegtickets en overnachtingen zijn Ctrip (tel. 800/820-6666, www.english.ctrip.com) en Elong (tel. 800/810-1010, www.elong.com): hun medewerkers kunnen u helpen bij de planning en geven ook kortingen.

Hebt u wat meer tijd tot uw beschikking, dan verdient een treinreis de voorkeur. China beschikt over een uitstekend netwerk van hogesnelheidstreinen, dat niet alleen grote steden als Beijing en Shanghai verbindt maar u ook naar de meeste topattracties brengt. Uw kaartje koopt u op het plaatselijke treinstation (kijk voor vertrektijden op <http://trains.china.org.cn>). De grotere steden zijn ook

De aandoenlijke panda wordt in het Chinees letterlijk een 'beerkat' genoemd.

per luxetouringcar te bereiken. Voor bestemmingen en bezienswaardigheden op het platteland bent u aangewezen op de talloze en overvolle minibussen en auto's met privéchauffeurs.

Een bezoek van een week

U begint in Beijing, waar u drie dagen verblijft om de voornaamste bezienswaardigheden in de omgeving te zien. Op de **eerste dag** bezoekt u de Verboden Stad, waar de keizers van de Ming- en Qing-dynastie woon- den. Trek bijna de hele dag uit voor het bezichtigen van dit uitgestrekte gebouwencomplex en neem alle tijd om alle verborgen schatten te bekijken. Aan het einde van de middag kunt u op het Tiananmen-plein soldaten de Chinese vlag zien strijken.

Neem op de **tweede dag** de metro naar de Tempel van de Hemel, uit de Ming-dynastie. Bekijk de tempel en wandel daarna door het omringende park. Misschien ziet u groepjes mensen die tai chi-oefeningen doen of woont u een geïmproviseerd concert op de open plek bij. Neem 's middags de bus naar het schitterende Zomerpaleis, een keizerlijk park met tempels en paviljoens. Of wandel 's middags door de *hutongs*, de wirwar van nauwe straatjes die herinnert aan de traditionele manier van leven.

Niet ver van Beijing is de Chinese Muur te zien; reis daarom op de **derde dag** naar Badaling, op 70 km ten noordwesten van Beijing, en loop rond op dit uitgestrekte monument. Informeer bij uw hotel naar dagtochten richting Badaling of andere delen van de Chinese Muur.

Reis per **nacht trein** (ca. 14 uur) naar Xi'an, 914 km ten zuidwesten van Beijing. Neem bij aankomst bus 306 of 307 voor een rit van 45 minuten om het terracottaleger te bezichtigen.

NIET MISSEN:

De *hutongs* van Beijing **72-73**

De Chinese Muur **89-95**

Het terracottaleger **105-107**

De stadsmuur van
Pingyao **109-110**

Huangshan, de schitterende Gele
Berg van China **154-155**

De Franse concessie van
Shanghai **192-193**

Victoria Peak **229-230**

Het betoverende landschap bij
Yangshuo **284-285**

Het islamitische Kashgar **322-323**

De boeddhistische decoraties in
de Mogao-grotten **326-327**

Toeristeninformatie

China heeft nog steeds geen nationaal netwerk van toeristenbureaus waar buitenlandse bezoekers kaarten kunnen kopen of advies kunnen inwinnen. In grote steden als Beijing en Shanghai staan her en der wel toeristeninformatiebureaus maar deze bieden weinig service en de medewerkers zullen proberen u over te halen om deel te nemen aan een tour.

Afdelingen van **China International Travel Service**, CITS, zijn te vinden in Beijing (*Beijing International Hotel*,

9 Jianguomennei Dajie, tel. 010 6512-0507, www.cits.net) en elders in China. De **China Travel Service** (www.chinatravelservice.com) ofwel CTS heeft eveneens bureaus in het hele land. De beste informatie krijgt u in uw hotel of jeugdherberg en in expat-bars. Met name jeugdherbergen geven veel informatie; u vindt er aankondigingen en er wordt vaak goed Engels gesproken. Bovendien kunt u hier andere reizigers ontmoeten en tips met hen uitwisselen. Ook op internet vindt u veel informatie.

Geldzaken

De valuta van de Chinese Volksrepubliek is de RMB (renminbi). De munteenheid heet *yuan* (Y) die in de omgang meestal *kuai* wordt genoemd. De renminbi is internationaal niet in te wisselen; u kunt uw geld dus het best na aankomst in China omwisselen en alles ter plekke uitgeven, tenzij u Hongkong nog aandoet, waar u het geld kunt wisselen voor Hongkongdollars.

Met creditcards komt u niet ver in China, dus zorg dat u voldoende contanten bij u hebt. In grote steden zijn wel geldautomaten (meestal van de Bank of China) die internationale creditcards accepteren. Travelercheques vormen het veiligste alternatief voor contant geld. U kunt ze omwisselen bij banken en de meeste grote hotels, tegen een gunstiger koers dan contant geld.

Dit leger van levensgrote terracottafiguren, stuk voor stuk met een uniek uiterlijk, vormt een van de voornaamste Chinese attracties en is gemaakt voor de keizer die China verenigde, zo'n tweeduizend jaar geleden. Breng de **vijfde dag** door in Xi'an, het beginpunt van de zijderoute. Wandel door de islamitische wijk en rijd met een gehuurde fiets over de stadsmuur.

Neem vanuit Xi'an het vliegtuig of de nachttrein (ca. 14 uur) naar Shanghai, 1218 km verderop aan de oostkust. Begin de **zesde dag** met een wandeling langs de oever van de Bund en loop, of neem de metro, naar het Shanghai Museum op het Renmin-plein. Het bekijken van de weergaloze collectie Chinese kunst kost u zeker de rest van de dag. Breng uw **laatste dag** door in de elegante Franse concessie van Shanghai met zijn mooie straten, trendy winkels en talloze bedrijvige restaurants.

Een langere reis

Hebt u meer tijd tot uw beschikking, dan zijn de mogelijkheden eindeloos. U kunt langer blijven in een of alle genoemde steden. U kunt ook de eerste drie dagen in Beijing verblijven, dan per bus of trein 330 km westwaarts reizen naar de stad **Datong** in Shanxi. Een busrit van 16 km brengt u bij de Yungang-grotten ten westen van Datong; ze zijn gedecoreerd met boeddhistische sculpturen, merendeels uit de 5e eeuw. Reis vanuit Datong per trein 420 km zuidwaarts naar **Pingyao** en verblijf een of twee dagen in deze mooie ommuurde stad in Shanxi. Reis vervolgens door naar Xi'an (580 km), waar u enkele dagen verblijft.

Guanxi en mianzi

Contacten (*guanxi*) zijn voor Chinezen uiterst belangrijk. Vooral als buitenlander hebt u iets begerenswaardig: nuttige contacten in het buitenland. Het is handig om visitekaartjes mee te nemen met daarop uw naam en bedrijf in het Engels en Chinees. Meer nog dan in het Westen is het in China gebruikelijk om tijdens de kennismaking bij wijze van handdruk visitekaartjes uit te wisselen en aan te geven dat men geïnteresseerd is in *guanxi*.

Chinezen bieden hun visitekaartjes respectvol met beide handen aan: u kunt dat ook doen.

Nauw verwant aan *guanxi* zijn aanzien (*mianzi*) en gezichtsverlies (*diu mianzi*). Psychologisch gezien gaat het om een kwetsbaar eergevoel en het is moeilijk ieders eer intact te laten. Met name in China is respect van het grootste belang. Hebt u reden tot klagen, blijf dan beleefd maar houd voet bij stuk.

Vlieg van Xi'an naar **Dunhuang** aan de rand van de Gobi-woestijn in de provincie Gansu. Bezoek de boeddhistische Mogao-grotten ten zuidoosten van de stad en geniet van het uitzicht vanaf de Zingende zandduinen. Van hieruit kunt u het islamitische noordwesten van China verkennen; of zuidwaarts reizen naar **Chengdu** in de provincie Sichuan en **Dali** en **Lijiang** in Yunnan; of naar **Chongqing** en de **Drie Kloven**; of naar de etnische dorpen in de provincie Guizhou. In de aangrenzende provincie Guangxi zijn **Guilin**, **Yangshuo** en adembenemende karst- en rivierenlandschappen te zien. Van hieruit zijn de steden **Guangzhou** (Canton) en **Hongkong** gemakkelijk bereikbaar.

Vanuit Beijing kunt u met de trein 4 uur oostwaarts naar **Tai'an** en de heilige berg Taishan rijden. Bezoek vervolgens de voormalige Duitse concessie **Qingdao** (waar Tsingtao-bier wordt gebrouwen) aan de kust, of rijd verder zuidwaarts naar de ommuurde stad **Nanjing**, de kanalenstad **Suzhou** en Shanghai. Het pittoreske **Hangzhou** met het Westelijk Meer ligt circa 200 km ten zuidoosten van Shanghai, terwijl het schitterende **Huangshan** op circa 450 km ten zuidoosten van de stad ligt. Meer zuidwaarts liggen **Xiamen** en het eiland **Gulangyu** op de route naar Hongkong. ■

Reisrestricties

Bijna heel China is toegankelijk voor bezoekers (dat geldt in elk geval voor de bezienswaardigheden in dit boek). Sommige etnische grensgebieden en militaire gebieden zijn niet toegankelijk. Wilt u een gebied bezoeken dat naar u vermoedt is afgesloten, informeer dan bij het PSB (Public Security Bureau; zie Reiswijzer p. 356). In sommige gevallen kunt u reisdocumenten krijgen. Lees voor reizen in Tibet Reiswijzer p. 354.

De fascinerende boeddhistische lamatempel in Beijing, voorheen verboden terrein, is nu toegankelijk.

Geschiedenis en cultuur

- Het huidige China 14-19
- Het landschap 20-23
- Eten en drinken 24-25
- Ervaar: de Chinese keuken 25
- De geschiedenis 26-47
- Godsdienst en filosofie 32-33
- Kunst en cultuur 48-56
- Chinese keramiek 52-53

Dit enorme Chinese karakter in de Naputuo-tempel in Xiamen betekent 'Boeddha'.

Links: voor boeddhisten is het Tibetaanse *thangka*-schilderen uiting van het goddelijke.

Het huidige China

China was eeuwenlang een gesloten land met een ondoorgrondelijk cultuur, maar tegenwoordig vraagt het steeds meer aandacht en bovendien ontstaat er in het Westen ook meer interesse voor dit raadselachtige land. De deur naar de Chinese wereld gaat steeds verder open en het Westen lijkt zelfs haast te hebben zich naar binnen te wringen.

De chinezen

Het Chinese volk is bij lange na niet homogeen. Hoewel de bevolking voor 93 procent uit Han-Chinezen bestaat, zijn er officieel nog zeker 55 verschillende etnische minderheden, van de islamitische Oeigoeren en Hoi tot de Dai en Naxi in de provincie

Een rondvaart bij nacht over de Huangpu biedt een spectaculair zicht op Shanghai.

Yunnan. Toch zijn het voornamelijk de Han-Chinezen die de Chinese traditie en de daarbij behorende omgangsvormen, taal en cultuur bewaken. Het is een loyale, trotse, vaderlandslievende, koppige, scherpzinnige, vindingrijke en conservatieve bevolkingsgroep die vooral op het gezin en de huiselijke waarden is gericht en tegelijk opportunistisch bouwt aan het nieuwe China.

Chinezen zelf zijn – weliswaar enigszins gelaten en stoïcijns – van mening dat één Chinees vrijwel alles aankan, maar dat een groep Chinezen de boel verknoeit. Individueel zijn Chinezen ijverig, vindingrijk en ondernemend. In een groep zullen ze over kleinigheden kibbelen. In sociaal opzicht zijn ze heel levendig; luister maar naar het geroezemoes in restaurantjes langs de straat. Dat extraverte maakt ze ook heel beminlijk. Daarnaast zijn ze emotioneel, impulsief en enigszins onberekenbaar. Efficiency is niet altijd hun sterkste kant, maar een plotseling helder inzicht is voor

hen heel gewoon. Chine-

zen worden heen en weer geslingerd tussen extraversie (taoïsme) en ingetogenheid (confucianisme/communisme). Ze kunnen u voortdurend verrassen en voor zich innemen. Chinese mannen zijn vaak zachtvaardig (*wenrou*) en de vrouwen zeer wilskrachtig (*jianqiang*), hetgeen een heel plezierig evenwicht creëert. De duidelijke scheiding tussen de seksen die in landen als Japan zoveel ongemak kan veroorzaken, speelt hier nauwelijks een rol.

Ondanks het gedrang op straat zijn de Chinezen een beleefd volk; hun fijngevoeligheid komt tot uitdrukking in hun sterke gevoel voor decorum en gastvrijheid. Dat is wellicht niet meteen duidelijk wanneer u bij het instappen in de bus in Guangzhou tegen uw zin naar binnen wordt geduwd, maar u doet er verstandig aan u steeds weer te bedenken dat dit een communistische samenleving is. Alle mensen worden hier als gelijken geboren, dus zult u er rekening mee moeten houden dat ook u zich flink moet inspannen om iets voor elkaar te krijgen. Maar als u in China toch met beleefdheid te maken krijgt, dan zult u merken dat deze wel heel zuiver en eerlijk is.

Middenrijk

De oude Chinezen noemden hun land het Middenrijk (*Zhongzhou*), daar hun heersers geloofden dat zij in het centrum van de wereld leefden. Alle andere samenlevingen leefden daar als barbaren omheen. Nog steeds ligt in de naam die de Chinezen aan hun land geven een verleidelijk gevoel van lotsbestemming verscholen.

**De duidelijke
scheidslijnen die in
landen als Japan zoveel
ongemak kunnen
veroorzaken, bestaan
hier nauwelijks.**

